

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕНДЕР І ПОЛІТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 06 від 18 листопада 2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І. С.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Гендер і політика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Кобець Юлія Василівна
Контактний телефон викладача	+38097842018
E-mail викладача	yuliia.kobets@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/9433
Консультації	упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
Курс «Гендер і політика» покликаний сформувати у свідомості здобувачів системні наукові уявлення про гендер як важливий вимір політичного життя суспільства та про вплив гендерних відносин на функціонування влади, політичних інститутів і процесів ухвалення рішень на різних рівнях. Знання з гендерної політики сприяють розвитку критичного мислення, формуванню професійної чутливості до питань рівності та недискримінації, а також підготовці майбутніх фахівців у сфері політології, міжнародних відносин, державного управління та комунікацій. Зміст навчальної дисципліни охоплює широке коло питань, серед яких найважливішими є: понятійно-категоріальний апарат гендерних студій (гендер, стать, гендерні ролі, стереотипи, дискримінація); основні теоретичні підходи до аналізу гендеру в політиці; гендерні режими та моделі державної гендерної політики; політичне представництво жінок і чоловіків, гендерні квоти та механізми забезпечення рівних можливостей; гендерні аспекти політичної участі, виборчих кампаній і електоральної поведінки; гендер і політичне лідерство, кадрова політика та бар'єри доступу до влади; гендерні виміри публічної політики (соціальна, сімейна, трудова політика, безпека); гендер і політична комунікація (медіарепрезентація, мова ворожнечі, сексизм у публічному просторі); міжнародні стандарти та інституційні механізми забезпечення гендерної рівності, а також сучасні виклики і тенденції у сфері гендерної демократії.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета – формування систематизованого цілісного уявлення про закономірності взаємодії гендеру та політики, про роль гендерних відносин у функціонуванні політичних інститутів і процесів на різних рівнях (локальному, національному, міжнародному); а також вивчення понятійно-категоріального апарату гендерних студій і гендерної політики; основних теоретичних підходів і наукових шкіл; гендерних аспектів політичної участі, представництва та лідерства; механізмів формування й реалізації державної гендерної політики; міжнародних стандартів забезпечення рівних прав і можливостей; проявів дискримінації та насильства за ознакою статі в публічному просторі; сучасних тенденцій розвитку гендерної демократії та інклюзивного врядування.	
Цілі курсу • з'ясування базових категорій і ключових концептів гендерних студій (гендер, гендерні ролі, стереотипи, рівність/нерівність, дискримінація, інтерсекційність) та їх застосування в політичному аналізі;	

• розкриття сутності гендерного підходу як методології дослідження політики, аналіз основних теоретичних підходів і принципів гендерної політики; • формування у студентів розуміння механізмів політичного представництва жінок і чоловіків, причин гендерних дисбалансів у владі та інструментів їх подолання (зокрема квот, позитивних дій, політик рівних можливостей); • вивчення гендерних аспектів політичної участі та виборчих процесів, партійної діяльності, політичної комунікації й медіарепрезентації; • аналіз гендерних вимірів публічної політики (соціальної, сімейної, трудової, освітньої, безпекової), а також впливу державних інститутів на забезпечення рівності та недискримінації; • ознайомлення з міжнародно-правовими стандартами та інституційними механізмами забезпечення гендерної рівності, практиками гендерного мейнстримінгу та оцінювання політик; • розвиток практичних навичок критичного аналізу кейсів гендерної нерівності, сексизму, мови ворожнечі й насильства за ознакою статі, підготовки аргументованих пропозицій щодо удосконалення гендерної політики.			
4. Компетентності			
Інтегральна компетентність. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.			
Загальні компетентності. ЗК1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.			
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК1. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.			
СК3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.			
СК6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.			
5. Результати навчання			
РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.			
РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.			
РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.			
РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.			
6. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		10	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		20	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік	Нормативний / вибірковий

		навчання)	
7	Політологія	4	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
	кількість годин		
Тема	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Теоретичні засади політичної географії	2	2	6
Тема 2. Особливості історичного розвитку політичної географії		2	8
Тема 3. Новітня політична географія	2	2	8
Тема 4. Розвиток політико-географічних ідей в Україні	2	2	8
Тема 5.Територія у політичній географії.	0	4	10
Тема 6.Кордон у політичній географії	2	2	6
Тема 7. Класифікації та типології країн світу.		4	8
Тема 8. Електоральна географія.		2	6
Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.			
7. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання відбувається згідно з:		
	- Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf		
	- Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf		
	Структура розподілу 100 балів передбачає:		
	1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3)виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми (ІНДЗ стосуються дослідження відкритості публічної інформації чиновників та посадових осіб) – 20 балів (з них 10 балів – за проєкт, 10 балів – за представлення). 4) написання тематичних тестів– 10 балів. Загальна кількість – 100 балів.		
	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	A	зараховано

	80-89	B		незараховано
	70-79	C		
	60-69	D		
	50-59	E		
	26-49	FX		
	1-25	F		
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 3) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів. Загальна кількість – 20 балів. Контрольна робота включає: • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання: 1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про стратегічний менеджмент або одиничні конкретні факти. 5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих політичних фактів, дат, подій, процесів, постатей та політичної карти або допускає значні помилки; не володіє термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; демонструє знання географії найбільш важливих, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває процес функціонування географічного державознавства в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій. 18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.			

	Контрольна робота здобувачами денної форми навчання виконується під час КСР.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. В сумі можна набрати 50 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями: – «відмінно» (46-50) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» (40-45) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» (26-39) – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» (1-25) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності
Умови допуску до	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:

підсумкового контролю	1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. Здобувач допускається до підсумкового контролю в травні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.

8. Політика курсу

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

Академічна доброчесність. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

Відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 16.00 год. – 17.00 год. У випадку негативної оцінки на третьому талоні або не допуску внаслідок не виконання навчального плану студент має право на повторне вивчення курсу.

Неформальна освіта. Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-

vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Можливе зарахування окремих тем через проходження відповідних курсів на дистанційних платформах:

Я знаю гендер <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/gender-awareness/>

Жінки та чоловіки: гендер для всіх <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/gender-for-all-course/>

Фемінізм і соціальна справедливість <https://www.coursera.org/learn/feminism-social-justice>

Gender Equality <https://www.coursera.org/learn/gender-equality>

9. Рекомендована література

Мислюк Ю., Тижбіряк Д. Механізм паритетної демократії в сучасній Україні та роль жінки-лідера в політиці. *Вісник Прикарпатського університету. Історія*. 2010. Вип. 18. С.85-89.

Криворучко Н., Мислюк Ю. Особливості реалізації гендерної політики в Івано-Франківській області: динаміка політичної активності жінок. *Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету*. Рівне: РДГУ, 2011. Вип. 7. С.81–87.

Кобець Ю.В. Революція та статус жінки: гендерний та політичний аспекти. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім.Шевченка*. Думка. 2018. №6. С.57-65.

Кобець Ю.В. Актуальні проблеми гендерної політики: міжнародний та національний контекст. *Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони України: стан, проблеми, перспективи*: тези III Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 29 квітня 2021 р.). Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2021. С. 191-196.

Kobets Yu., Liasota A., Dobkina K., Yakubina V., Penyuk V. Implementation of an effective system for monitoring the application of gender equality policy: Experience from European Union countries. *Cuestiones Políticas*, 2023. 41(77), 184-204. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4177.13>

Гендерні аспекти державної служби : монографія / [М. І. Пірен, Н. В. Грицяк, Т. Е. Василевська, О. М. Іваницька] ; за заг. ред. Богдана Кравченка. К. : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. 336 с.

Грицяк Н. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики : монографія / Наталя Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 384 с.

Юлія Кобець